

Logopeedi nõuanded

MÄNGELDES LUGEJAKS

Lea Kübar

TEEKOND

KIRJUTAMINE

LUGEMINE

RÄÄKIMINE

KUULAMINE

- HEA: häälik- täht vastavus
EMA- EMA vrs MAM- MOM (inglise keeles)
- HALB: hääliku pikkusest sõltub kirjapilt ja sõna tähendus
kool vrs koll, loodus vrs lootus, kapi alla vrs kappi, mõtte vrs mõõde
- HALB: 3- täheliste sõnade nappus (mõjutab algajat lugejat)
- HALB Eessõna asemel (inglis k) sõna muutub pikemaks (eesti k)
nt *koer- koerale vrs dog to dog*

PROBLEEM: Laps pole raamatutest üldse huvitatud. Väide: minu laps pole raamatulaps

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- keskendumisraskus;
- vale raskusastmega raamat;
- raamatu teemad ei köida;
- loetakse ette lapse uinutamiseks;
- tekstimõistmise probleem;
- vanemad ise ei loe ka raamatuid;

MIDA TEHA?

- ekraaniaja optimeerimine
- lapse huvidest lähtuv raamat
- õige raskusastmega raamat
- keskkonna korrastamine (rahulik nurk)

ÜKS RAAMAT

- ÜKS RAAMAT JA SELLE KASUTAMINE

PROBLEEM: Ei tunne häälitud sõna ära või ei oska häälida

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- oskus arendamata
- häälitakse liiga pikalt venitades
- häälikukuulmisprobleem
- kuulmistähelepanu probleem
- töömälu probleem
- kuulmisprobleem

MIDA TEHA?

- häälimine skeemiga
- kiirem häälimine
- 1-2 silbilised sõnad
(sulghäälikuta, häälikuühendita)
SAI, MUNA,
- häälida tuleb sulghäälikut järgneva häälikuga kokku
KAAARRRUU

PROBLEEM: Tähed ei jää meelde

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- seosed nõrgad;
- õpitud tähtedega pole edasi mindud lugemisele
- laps ei tunne põhikujundeid;
- optilis-ruumiline tajuprobleem;
- mälu;
- õpiprobleemide, põhjus kuskil mujal

MIDA TEHA?

- tähtede õpetamist alustada täishäälikutest *A, E, I, O, U.. või lapse nimetähtedest*
- silpide moodustamine-tähendusega seostamine *AI, OI, EI ..*
- seoste loomine: *I nagu näpp, U kui venitatud kuu u kui lapse naerul suu*

PROBLEEM: Laps veerib tähti, kuid ei loe sõna kokku

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- liiga aeglane veerimine
- lammutatud sõna ära tundmine raskendatud
- häälimisoskus puudulik
- sõna häälikkoostis ei püsi töömälus
- tähed ebakindlalt meeles

MIDA TEHA?

- arendada häälitud sõna mõistmist
- arendada häälimisoskust
- parandada mälu
- kasutada lugemisel tähti, mis peas

PROBLEEM: Laps ei oska lugeda sõnu, milles on K, P, T või J

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- häälik ei vasta tähenimetusele;
- ei osata õigesti õpetada;
- häälitakse tähenimetusena mitte häälikuna nt *koer: kõh oo-ee-rr*

MIDA TEHA?

- alustada sulghääliku lugemist silbi lõpus opp, ik;
- sõna alguses lugemisel järgnev vokaal ette:
AA KA; AA PA; EE TE;
OO JOO
- I ja J eristamine: võrdlemine majas-maias, ajas, aias.

PROBLEEM: peegelkiri, tähtede segistamine

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- silmaliigutuste probleem;
- peegelkiri on kuni 6. eluaastani norm, ruumitaju probleem;
- kujundid pole selged, tähekujud kinnistumas;

MIDA TEHA?

- silmaliigutuste treening
- kujundite kopeerimine;
- tähelepanu suunamine suunale, tähenäidised ees.

PROBLEEM: Sõna kirjutamine ei õnnestu

VÕIMALIKUD PÕHJUSED

- tähed ei ole veel kinnistunud
- kuulnud sõna häälikkoostis ei püsi töömälus;
- laps ei oska häälida;
- lapsel hääldusraskus (vahetab häälikuid, silpe)

MIDA TEHA?

- kontrollida, kas laps oskab häälida sama sõna;
- anda ette tähtede arv, teatud tähed aken: K

Eeldused:

- 1) oskab öelda, kas sõnas on nimetatud häälik;
- 2) oskab öelda, mis häälikuga sõna algab või lõpeb;
- 3) tajub sõnades pikka ja ülipikka häälikut;
- 4) häälib sõnu häälikhaaval;
- 5) eristab kujundeid (vorm, suurus, asukoht, suund, sagedus)
- 6) oskab järele korrata keerulise silbistruktuuriga sõnu sh tähenduseta sõnu;
- 7) suudab meelde jätta 5 ± 2 elementi nii kuulmise kui ka nägemise järgi jne.

Õunaussimäng

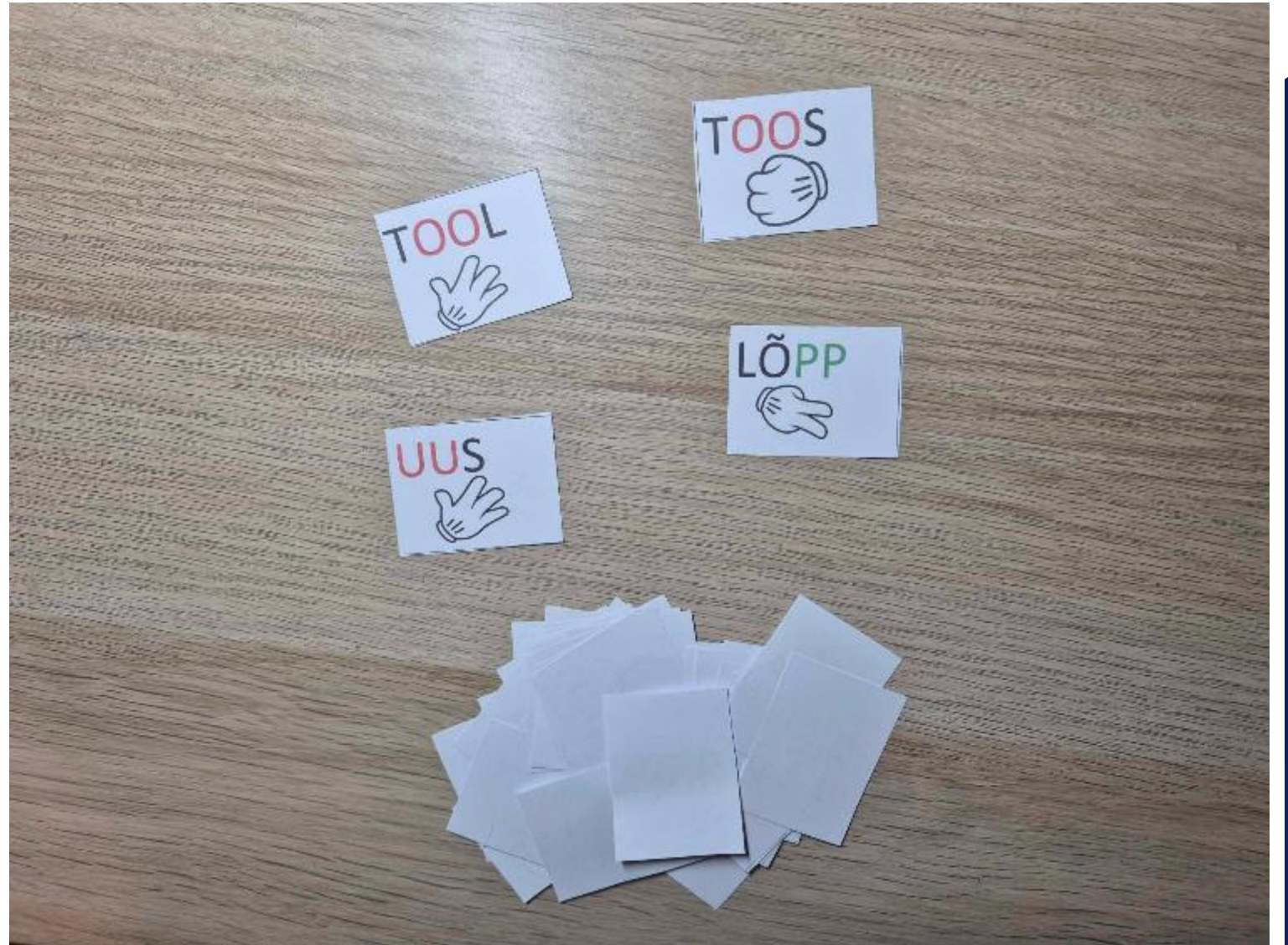
Sõnade liimimine

Sõnaloto

KIVI-PABER- KÄÄRID

DETEKTIIV: PUUDUV TÄHT

KÕNERAVI.EE

[Hinnakiri](#)

[Lapse kõne hindamine](#)

[Juhendid](#)

[Blogi](#)

[SISENE KESKKONDA](#)

INTERAKTIIVSED HARJUTUSED KÕNE ARENDAMISEKS

[LOO TASUTA PROOVIKONTO](#)

Täna kuulamast!
Küsimused

